

”הפרד נא מעליי”

פרק יג

ה וגם ללוט ההלך את אברם היה צאן ובקר ואהלים.

ו ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו כי היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדו.

ז והיה ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט והקנעני והפרזי אז ישב בארץ.

ח ויאמר אברם אל לוט אל תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רעייך

כי אנשים אחים אנחנו.

ט הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה.

י וישא לוט את עיניו וירא את כל כפר הירדן כי גלה משקה

לפני שמת ד' את קדם ואת עמרה כגן ד' בארץ מצרים באכה צער.

יא ויבחר לו לוט את כל כפר הירדן ויסע לוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו.

יב אברם ישב בארץ קנען ולוט ישב בערי הכפר ויאהל עד קדם.

יג ואנשי קדם רעים וחטאים לד' מאד.

יד וד' אמר אל אברם אחר הפרד לוט מעמו:

שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה.

טו כי את כל הארץ אשר אתה ראה לך אתננה ולזרעך עד עולם.

טז ושמת את זרעך כעפר הארץ אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה.

יז קום התהלך בארץ לארצה ולרחבה כי לך אתננה.

יח ויאהל אברם ויבא וישב בארץ ממצרים אשר בחרון ויבן שם מזבח לד'.

1. בראשית רבת מא ג:

”ארבעה דברים טובים היו ללוט בעבור אברם: א. וילך אתו לוט”.

ב. וגם ללוט ההלך את אברם היה צאן ובקר ואהלים”.

ריב לוט ימנח וקנעני
ומריבה לוט העמות של הרקיים

1. בראשית יב ד.

2. שם יג ה.

ה'תשנ"ח (נורית)

ג. 'וגם את לוט אחיו ורקשו השיב'³.

ד. 'ויהי בשחת אלהים את ערי הככר ויזכר אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה'⁴. וכנגדן היו בניו צריכים לפרוע לנו טובות לא דיין שלא פרעו לנו טובות אלא רעות, הדא הוא דכתיב: א. 'וישלח מלאכים אל בלעם'⁵. ב. 'ויאסף אליו [עגלון מלך מואב] את בני עמון ועמלק וילך ויך את ישראל... ויעבדו בני ישראל את עגלון מלך מואב שמונה עשרה שנה ויזעקו בני ישראל אל ד'⁶. ג. 'ויהי אחרי כן באו בני מואב ובני מדין ועמהם מן העמונים על יהושפט'⁷. ד. 'ידו פרש על כל מחמדיה, כי ראתה גוים באו מקדשה, אשר ציויתה לא יבואו בקהל לך'⁸. התייחס ציוויתך עמך ויחזק את ימין קשעך.

2. שם מא ה:

"רבי ברכיה בשם רבי יהודה ברבי סימון אמר: בהמתו של אברהם אבינו היתה יוצאה זמומה ובהמתו של לוט לא היתה יוצאת זמומה".

3. שם:

"היו אומרים להם רועי אברהם: הטר הגזל? היו אומרים להם רועי לוט: כך אמר הקב"ה לאברהם: 'לזרעך אתן את הארץ הזאת'⁹, ואברהם פָּרְדָה עקרה ואינו מוליד למחר הוא מת ולוט בן אחיו יורשו ואין אכלין מדידהוּן אמן אכלין".

4. שם מא ז:

"וישא לוט את עיניו וירא את כל ככר הירדן... אמר רבי יוסי בר חנינא: כל הפסוק הזה לשון ערוה הוא! היך מה דאת אמר: 'ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף ותאמר שכבה עמי'¹⁰, 'וירא את כל ככר הירדן כי כלה משקה' היך מה דאת אמר: 'כי בעד אישה זונה עד ככר לחם'¹¹, 'כי גלה משקה' היך מה דאת אמר: 'והשקה את האישה את מי המרים'¹² 'לפני שחת ד' את סדם ואת עמרה' היך מה דאת אמר: 'והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה'¹³.

5. העמק דבר לפסוק ו:

"זולא יכלו לשבת יחדו – הוא כפל לשון. ובא ללמדנו דלא משום שלא הספיקה מרעה הארץ לצאנם... אלא משום שהיו הטבעים רחוקים ולא היה לוט לצוותא לאברם כי אם מרחוק".

³ בראשית יד טו.
⁴ שם יט כט.
⁵ במדבר כב ה.
⁶ שופטים ג יג-טו.
⁷ דברי הימים ב כ א.
⁸ איכה א י.
⁹ בראשית יב ז.
¹⁰ בראשית לט ז.
¹¹ משלי ו כו.
¹² במדבר ה כד.
¹³ בראשית לח ט.

6. בראשית רבה מא ו:
- "רבי עזריה בשם רבי יהודה ברבי סימון אמר: כשם שהיה ריב בין רועי אברהם ובין רועי לוט כך היה ריב בין אברם ללוט. הדא הוא דכתיב: 'ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך'."
7. רשיי לפסוק יא:
- "ויסע לוט מקדם – הסיע עצמו מקדמונו של עולם אמר אי אפשר לא באברם ולא באלהיו."
8. רשיי בראשית יט יג:
- "ואף על פי שכתוב [רק] 'ויאהל אברם' וגו' [ולא עד היכן], אוהלים רבים היו לו ונמשכו עד חברון."
9. רשיי לפסוק יג:
- "ואנשי סדם רעים – ואף על פי כן לא גמנע לוט מלשכון עמהם."
10. רשיי לפסוק י:
- "על שהיו שטופי זימה בחר לו לוט בשכנותם."
11. בראשית רבה מא ו:
- "אמר רבי חלבו: 'הבדל' אין כתיב כאן אלא 'הפרד' [מלשון פרדה] מה הפרדה הזו אינה קולטת זרע, כך אי אפשר לאותו האיש להתערב בזרעו של אברהם."
12. מהר"ל, תפארת ישראל פרק יג:
- "התורה בעצמה לא באה בעולם אלא במלבוש, ולא היה אפשר שיהיה האדם אוחד בתורה, כי אם על ידי מלבוש התורה. כשם שהנשמה אי אפשר שתהיה בעולם כי אם על ידי גוף שהוא מלבוש הנשמה... וכל דברי תורה הם דברים פנימיים עומדים ברומו של עולם. טפשין דעלמא לא מסתכלי אלא בהאי לבושא דאיהו סיפור דאורייתא, ולא ידע יתיר ולא מסתכלי במה דאיהו תחות האי לבושא... חכמין עבדי דמלכא עילאה אינון דקיימו בטורא דסיני, לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהו עיקרא דכלא אורייתא."
13. בראשית רבה שם ח:
- "רבי יודא אומר: כעס היה לאבינו אברהם בשעה שפרש לוט בן אחיו מעמו. אמר הקב"ה: לכל הוא מדבק וללוט בן אחיו אינו מדבק!
רבי נחמיה אומר: כעס היה לו לקב"ה בשעה שהיה מהלך לוט עם אברהם אבינו. אמר הקב"ה: אני אמרתי לו: 'לזרעך נתתי את הארץ הזאת'¹⁴
והוא מדביק את לוט בן אחיו כדי לירשו?"
14. האלשיך הקדוש לפסוקים ז-ח:
- "והכנעני והפרזי אז ישב בארץ – ועל דרך הפשט נשים לב אל אומרו יושב ולא יושבים... אך יאמר אוי למי שצריך ללמוד מן הגוים וזה מקל וחומר, כי הנה שני עממין כנעני ופרזי היו יחד ולא היה ריב ביניהם, וזה אומרו יושב לשון יחיד כי היו באחדות ובשלום."
15. אברבנאל לפסוק ה:

¹⁴. בראשית טו יח.